

Kitap Değerlendirmesi / Book Review

ÂDİL BİR DÜNYA ÜMİDİ

Cafer Sadık Yaran, Âdil Bir Dünya Ümidi
(İstanbul: Rağbet Yayınları, 2019)

ÖMER YILDIZ

[Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı.
Res. Asst., Ondokuz Mayıs University Faculty of Divinity,
Department of Philosophy and Religious Studies.
yldz-omer@yandex.com
<http://orcid.org/0000-0002-0279-3134>]

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Kitap Değerlendirmesi / Book Review
Geliş Tarihi / Received: 27 Aralık/December 2019
Kabul Tarihi / Accepted: 09 Haziran/June 2020
Yayın Tarihi / Published: 20 Haziran/june 2020
Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran/June
Yıl / Year: 2020 *Sayı – Issue:* 48 *Sayfa / Pages:* 589-593

Atf/Cite as: Yıldız, Ömer. “Âdil Bir Dünya Ümidi yazar Cafer Sadık Yaran (Kitap Değerlendirmesi) – Review of Âdil Bir Dünya Ümidi, by Cafer Sadık Yaran” Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi- Ondokuz Mayıs University Review of the Faculty of Divinity 48 (Haziran/June 2020): 589-593. <https://doi.org/10.17120/omuifd.666460>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. <http://dergipark.gov.tr/omuifd>

Copyright © Published by Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi – Ondokuz Mayıs University, Faculty of Divinity, Samsun, Turkey. All rights reserved.

Cafer Sadık Yaran, Âdil Bir Dünya Ümidi
(İstanbul: Rağbet Yayınları, 2019)

Adalet, insanlık tarihiyle birlikte başlayıp günümüze kadar devam eden ve kıyamete kadar da devam edecek olan insanoğlunun her zaman öncelikli problemlerinin başında gelmiştir. İnsanların en büyük özlem duyduğu erdemlerden biri olan adalet erdemi her zaman güncelliğini korumuştur. Adalet erdemi, ahlak ve siyaset felsefesinin en temel konularından biri olup birçok filozof tarafından ele alınmıştır.

Cafer Sadık Yaran kitabı yazma amacını “adalet konusundaki çalışmalara küçük çapta katkıda bulunma isteğimin yanında daha önce yaptığım Din Felsefesi, Ahlak Felsefesi ve Mantık alanındaki küçük çalışmalara bir de Çağdaş Felsefe çalışması katma arzusunun sonucunda ortaya çıkmış bir üründür.” şeklinde açıklamaktadır. (ss. 8)

590

OMÜİFD

Kitap ön söz, giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Yazar, giriş bölümünde Martha Nussbaum’un hayatını, eserlerini ve felsefe anlayışını ele almaktadır. Yaran, birinci bölümü ahlak felsefesi, ikinci bölümü siyaset felsefesi ve üçüncü bölümü de din felsefesi açısından incelemektedir. Yazarın kitaba başlık olarak tercih ettiği “Adil Bir Dünya Ümidi” filozofun 2018’de yayınlanmış “Korku Monarşisi” adlı eserinden alınmıştır.

Yazar, giriş bölümünde filozof ile hakkında kısa, kapsamlı ve sade bilgiler vermiştir. Filozof şu an hayatta olup Şikago Üniversitesi Felsefe ve Hukuk Fakültesi’nde Hukuk ve Ahlak Felsefesi profesörüdür. Yazar, kronolojik olarak filozofun hayatında önemli olan olayları anlatmıştır. Filozof hayatta olduğu için kendi hayatı ile ilgili birçok bilgiyi açıkladığından yazar, doğrudan filozoftan alıntılar yaparak biyografiyi daha da zenginleştirmiştir. Daha sonra filozofun tüm eserlerini kronolojik bir sıra ile okuyucularına sunmuştur.

Yaran, Filozofun hayatı hakkında vermiş olduğu bilgilerden sonra filozofun felsefe anlayışını ele almıştır. Filozofun felsefe anlayışının sokratik felsefe olduğunu belirttikten sonra sokratik felsefeyi, tarihi bilgiler

ışığında açıklama yoluna gitmiştir. Nussbaum'un felsefesi adil bir dünya ümidi ile ilgili olup filozof felsefe için seçtiği konularda hep bu amacı gözetmiştir. Filozofun yapmış olduğu felsefeler, insan felsefesi düzleminde olup adil, eşitlikçi ve her bir insanın onuruna layık bir yaşam sürdüğü iyi bir dünya amacına yöneliktir.

Yazar, kitabın birinci bölümünde ahlak felsefesi bağlamında temel değerlerin evrenselliği, erdem etiğinin üstünlüğü, kadın hakları ve eğitimi ile ilgili konuları işlemektedir. Bu konuları da kendi arasında kısımlara ayırarak ayrıntılı bir biçimde ele almaktadır. Temel değerlerin evrenselliği altında, kültür kanıtına, çeşitliliğin iyiliği kanıtı ve babacanlık kanıtına değinmektedir. Erdem etiğinin üstünlüğü altında faydacı etik, ödev etiği ve erdem etiğini ele almaktadır. Son olarak kadın hakları ve eğitimi altında ise ayrımcılık ve eşitlik, evrenselci feminizm ve insan bilimleri eğitimini işlemektedir

Yazar, kitabın ikinci bölümünde siyaset felsefesi bağlamında çeşitli konuları ele almaktadır. Bu konuları üç ana başlık altında toplayıp bu başlıkları da kendi arasında çeşitli kısımlara ayırmaktadır. Ana başlıklar şunlardır: yapabilirlikler yaklaşımı, acil toplumsal sorunlar ve adaletin sınırları konularıdır. Yaran, yapabilirlikler yaklaşımı konusunda bu yaklaşımın tanımını, tarihsel temellerini, mahiyetini ve onur eksenli temeli açıklamaktadır. Konuyu bitirdiğinde ise merkezi yapabilirlikler başlığı kapsamında on temel ilke sıralamaktadır. Acil toplumsal sorunlar konusunu işlerken yoksulluğu, toplumsal cinsiyeti, bakım ve çevreyi, anayasa hukukunu, politik yapıyı, politik duygular ve adil toplumun ana değerlerini açıklamaktadır. Adaletin sınırları başlığı bağlamında ise engellilere karşı, öteki milletlere karşı ve hayvanlara karşı adalet konularına değinmektedir.

Son kısımda ise yazar, din felsefesi bağlamında çeşitli konuları işler. Bu konular dinsel çoğulculuk, dinsel tahammülsüzlükleri aşmak ve korku siyasetinin üstesinden gelmektir. Dinsel çoğulculuk bağlamında; ateizme karşı teizm, din özgürlüğü ve dinsel hakkaniyet, dinsel çeşitlilik ve çoğulculuk konularını ele alır. Dinsel tahammülsüzlükleri aşmak konusu

kapsamında başlığı altında iyi insani ilkeler, tutarlılık, ön yargıdan uzaklık, iç gözler ve empati kavramlarını işler. Son kısımda ise korku siyasetinin üstesinden gelmek şeklinde bir başlık açar, burada ümit kavramı bağlamında iman ve sevgi kavramlarını ele alır. Bunun yanında ümidin uygulama alanları ile ümit zahmetine katlanma nedenlerini belirtir.

Sonuç olarak şu hususları ifade etmemiz mümkündür: Yazar, kısa, sistematik, sade ve kapsamlı bir kitap yazmıştır. Kitabı yazarken izlediği yöntem, ele aldığı konuları işlemeye başlarken ilk olarak filozofun görüşlerini sistematik olarak vermek, sonrasında kendi düşüncesini bu görüşlerle mezcedip konuları zenginleştirmek olmuştur. Özellikle konuları ana başlıklar halinde ayırıp, bu ana başlıkları da kısımlara bölmesi filozofun ve yazarın görüşlerinin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlamıştır. Konuları tarihsel bağlamından günümüze kadar örnekleriyle açıklamıştır. Yazar, Martha Nussbaum'un hayatı, ahlak, siyaset ve din felsefesi ile ilgili bu alanda çalışma yapacak kişiler için özet mahiyetinde bilgiler sunmuştur. Bu açıdan kitap alana katkı sağlayacak mahiyettedir. Yazar, günümüzde problemler ve tartışmalı kavramları açıklayarak konulara farklı bakış açıları getirmiştir. Yazarın, kitabın genelinde yaşadığımız çağ da birçok problemler olsa da ümidimizi kaybetmememiz gerektiğini vurgulamaktadır. Yazar, istisnalar dışında rölativizmin bir kenara bırakılarak evrensel değerlerin savunulmasının yararlı olacağını düşünmektedir. Bu şekilde kargaşanın son bulacağı, herkesin kabul edebileceği bir paydada buluşulabileceğini savunur. Biz de yazarın görüşlerine katılmaktayız ve evrensel kuralların olması gerektiğini düşünmekteyiz. Bu kurallar olmazsa kişiler kendi çıkarları doğrultusunda keyfi uygulamalar da bulunup insanlara, hayvanlara ve çevreye zarar verebilirler. Yazar, kadın haklarını savunan ifrat ve tefrite kaçmayan, evrensel bir feminizmin savunucusu gibi gözükmektedir. Yazar, eğitime ve özellikle sanata çok önem vermektedir. Bazı ülkelerde sosyal bilimlerin eğitim sistemi içerisinde azaltılmasını filozofun görüşlerinden hareketle eleştirmektedir. Bizce de filozof ve yazar eleştirilerinde haklılardır. Çünkü sosyal bilimlerin, insan aklının işlevselliği noktasında çok etkili olduğundan bu bilimlerin müfredatta azaltılmasının aksine daha fazla yer alması sağlanmalıdır. Bu bilimlerin

sayesinde insan aklını daha iyi kullanıp eleştirel düşünme yeteneği kazanacaktır. Son olarak diyebiliriz ki kitap birbirinden farklı felsefi konuları eleştirel bir bakış açısıyla ele almakta, okuyucuların ilgisini çekecek ve merakını giderebilecek bir eserdir.

